

1989.05.03.

- 17 -

Rádiófigyelő
Szolgálati használatra

PDSZ-felhívás

SZER
München, 1989. május 3.
Magyar híradó

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete május elsején a Jurtá Színházban szervezett bemutatkozáson a várható (sic!) fél órát arra használta fel, hogy pontosítsa az iskolák társadalmasításának sokat emlegetett követelményét. Ahogy a PDSZ-nél mondják: az iskolában a szülők a megrendelők, ezért van joguk beleszólni.

Mivel a Nagycsaládosok Országos Egyesülete már régóta szorgalmazza ezt a kérdést, a két szervezet egymásra talált. A Nagycsaládosok Egyesületének elnöke a PDSZ-bemutatkozás során olvasta fel a felhívást: javaslatot Szülők Szövetsége, vagy más szóval Iskolaszékek alapítására. A tervek szerint ez azt jelentené, hogy az iskolák irányításában a szülők valamilyen jogosítvánnyal - szervezeten vehessenek részt. A Szülők Szövetsége a pedagógusokkal egyenrangú partnerként irányítaná az iskolát.

Követelések: legyen az iskola politikamentes, érvényesüljön a tanítás- és tanulás szabadsága, a lelkiismereti szabadság. A mozgalom önálló és önszerveződő lenne, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete csak kezdeményezi - s ezért az érdeklődő szülők egyelőre az ő címükön jelentkezhetnek: 1056 Budapest, Március 15. tér 8. I. emelet.

Ugyancsak a Jurtában hangzott el egy felhívás: Történelemtanárok Egyletének alapítására. Szövegét a Kommentár nélkül ma esti és holnap ismétlődő műsora sugározza. +++
gj/kt

-.-

Nyilvánosság Klub

(Gadó György)

SZER

München, 1989. május 3.
Magyar híradó

A Nyilvánosság Klub tegnap sajtótájékoztatót tartott, amelyen a Történelmi Igazságtétel Bizottság és a Hajnal István Kör is részt vett.

Gadó György jelenti Budapestről:

- Kutatható-e a történelem? - ezt a kérdést tették fel és erről rendezni most szombaton soron következő vitadélutánját is a Közgazdaságtudományi Egyetemen a Nyilvánosság Klub. A kérdés időszerű és teljesen nyilvánvaló - mutatott rá Pethő Iván gazdaságtörténész. A történelmi múlt feltárása, valósághű megismertetése a nemzet önismeretének és azonosságtudatának szerves része. Eddig azonban politikai szempontok és korlátozások szabták meg a kutatás lehetőségeit. Tulajdonképpen ma sincs még másképp.

A rendezvényen nemcsak a Nyilvánosság Klub és a vele együttműködő független szervezetek képviselői vesznek majd részt, hanem számos olyan személy is, aki - akár kutatóként, akár a másik oldalról - érintett az ügyben.

Meghívták Zinner Tibort is, azt a történészt, aki szakmai elnöke a kormányzat által a koncepciós perek felülvizsgálatának előkészítése végett felállított bizottságnak. Zinner azonban nem jön el - amint mondotta: e tisztének átvételekor esküvel fogadott hallgatást.

Ami egyébként Zinner személyét illeti, Bácskai Vera a történettudományok doktora a sajtótájékoztatón elmondta, hogy a történész társadalomnak nincs bizalma iránta, mint az említett bizottság társelnöke iránt. Sőt: a bizottság maga sem érdemes a bizalomra, mivel nem független történészek, hanem pártalkalmazottak képezik a zömét. Összetételéről sem a Tudományos Akadémiát, sem a szakmai intézményeket, sem pedig az ugyancsak érdekelt egyházakat nem kérdezték meg. Mindesetre - hangsúlyozta Bácskai Vera - ajánlatos lesz e bizottság munkájára és e a munka körülményeire addig is odafigyelni, hogy újabb fontos iratok el ne tűnjenek.

Az iratállomány ugyanis már eleve igen foghíjas. Zinner Tibor egy ízben maga mondta el, hogy 1959-ben a koncepciós perekkel kapcsolatos iratanyag jelentékeny részét megsemmisítették. Máig sem tudni kik, és kiknek a rendelkezésére.

A sajtókonferenciát rendező társadalmi szervezetek nevében Litván György történész, a Történelmi Igazságtétel Bizottságának képviselője kijelentette: ezzel a bizottsággal nem kívánnak együttműködni.

A hatalom ma, amikor már nem térhet ki a közvélemény követelése elől és kénytelen legalább külszín szerint hozzálátni az ártatlanul elítéltek rehabilitációjához, hasonlóképpen jár el, mint annak idején Rákosiék. Tessék-lássék munka, hiányos nyilvánosság, nem hitelképes közreműködők. Pethő Iván felhívta a sajtó megjelent képviselőinek a figyelmét, hogy mindenekelőtt arra a szerepre kell rámutatni, amelyet a kommunista pártvezetés politikai döntései játszottak a koncepciós perek elindításában.

Az 1956-os események megítélése sem holmi történész szakbizottságok dolga. A forradalom nem attól forradalom, hogy ma valamiféle bizottság esetleg annak minősíti, hanem attól, hogy a résztvevői, a kortársak forradalomként élték meg, és forradalom gyanánt épült be a nemzet történelmi tudatába.

Ebben az összefüggésben, mint e történelem dokumentumai és mint a nemzeti önismeret tényezője lesz igen érdekes a szombati vitadélelőttön ismertetésre kerülő némelyik dokumentum, továbbá az a két kiadvány, amelyet a Századvég című független folyóirat erre a napra időzít.

Az Igazság a Nagy Imre-ügyben című kötet első kiadásban már 30 évvel ezelőtt megjelent Nyugaton, és szerzői már akkor cáfolhatatlanul bebizonyították, mennyire hazugok a hatalom úgynevezett érvei.

A másik kiadvány a forradalom napjaiban elhangzott rádióadások szövegét gyűjti egybe, és hallatlanul érdekes forrást ad a kutatók, valamint a nagyközönség kezébe. +++

hg/kt

1989.05.04.

- 22 -

Rádiófigyelő
Szolgálati használatra

A független szervezetek felhívásai

(Kasza László)

SZER

München, 1989. május 3.

Leírva : 1989. május 4.

Kommentár nélkül

Már megalakult vagy alakulóban lévő független szervezetek számos felhívása, nyilatkozata látott napvilágot az elmúlt napokban. Kommentár nélkül - ma ezekből olvasunk fel.

- Elsőnek azonban a győri független szervezetek közös felhívása: erőszakellenes tüntetésre május 9-ikén a háború befejezésének évfordulója alkalmából.

"A Demokratikus Akció Szövetség a II. világháború valamennyi áldozatára emlékező felvonulás, tömeges gyertyagyújtás, közös egyházi és világi emlékező szertartást szervez a háború befejezésének évfordulóján 1989. május 9-ikén 18.00 órától."

Emlékezzünk a történelmi békétlenség áldozataira, mindenki halottaira, tiltakozzunk mindennemű fegyverkezés, fegyveres fenyegetés ellen. Követeljük a békés, egyben fegyvermentes Európa megteremtését. Utasítsuk el minden támadó jellegű hadsereg, minden egyéb fegyveres szervezet fenntartását az önvédelmi fegyverek tartásának lehetőségét. Kérjük a Demokratikus Akció Szövetség szervezeteinek tagjait, a katolikus, evangélikus, református, izraelita egyházak hívőit, valamennyi békére vágyó embert: vegyen részt az emlékező tömegmegmozdulásokon. Kérünk mindenkit: hozzon egy szál gyertyát és égesse azt a Köztemetőben a háború, az erőszak áldozatainak az emlékére.

Ne a győzelemre emlékezzünk, hanem a kiszolgáltatott emberekre, áldozatokra. Emlékeztessünk arra, hogy a tragédiák, a pusztítás, a gyilkolás megismétlődhet, de nem szabad, hogy megismétlődjék. Akarjuk a garantált békét!

- A rendezvény programja: gyülekezés a Széchenyi téren, ahol a gyülekezés ideje alatt gyászzene szól 17.30-tól. 18.00-kor felvonulás a térről a Szentlélek Templomig. Itt emlékező szertartás, rövid emlékbeszéd 19.15-től 20.00 óráig. Beszédet mond Für Lajos történész, a Magyar Demokrata Fórum tagja. Gyertyagyújtás, néma emlékezés 21.00 óráig.

A szervezők kérik a résztvevő szervezetek, magánszemélyeket, hogy a felvonuláson és a tömegrendezvényen nyilvánítsák ki békeóhajukat, valamint hogy békés módon elutasítanak mindennemű

ember elleni erőszakot".

- A nyilatkozatot a győri Demokratikus Akció Szövetség írta alá. Ennek szervezetei: a Független Kisgazdapárt és a Magyar Demokrata Fórum győri szervezetei, a Reflex Környezetvédő Egyesület, és a Fidesz győri szervezete. - Mégegyszer az időpont: május 9-ikén a II. világháború befejezésének évfordulója alkalmából kerül sor Győrben erre az erőszakellenes tüntetésre. Gyülekező 18.00-kor a Széchenyi téren.

- És most a Kommentár nélkül című műsorunkban még felolvasásra kerülő nyilatkozatok listája:

- A független szakszervezetek május elsejei állásfoglalása.
- A TDDSZ választmányának levele az Országgyűlés elnökéhez.
- A Szolidaritás Szakszervezeti Munkás Szövetség felhívása.
- A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének felhívásai.
- Általános és középiskolai történelemtanárok programnyilatkozata.
- A Független Jogvédő Szolgálat beszámolója tevékenységéről.
- A Környezetvédő Fotósok Stúdiójának nyilatkozata - ez tehát a mai kommentár nélkül című műsorunk programterve.
- Elsőnek a független magyar szakszervezetek május elsejei nagygyűlésének állásfoglalását olvassuk fel:

"Néhány nap múlva lesz az évfordulója annak, hogy tavaly Magyarországon megalakult a merev szakszervezeti struktúrával négy évtized után elsőként szakító független szakszervezet: a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete. Ami akkor csak az alapítók reménye volt, ma több annál. Nem vagyunk egyedül. Immár nyolc független szakszervezet működik Magyarországon és létrejött az együttműködésüket koordináló testület is: a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája.

Alig néhány hete annak, hogy Lengyelországban győzelemre vezetett a Szolidaritás független önkormányzó szakszervezet sokéves harca - törvényes jogainak helyreállításáért. Ma, a munkásmozgalom hagyományos ünnepén elsőízben együtt ünnepelhetünk a több millió lengyel dolgozót tömörítő Szolidaritás küldöttével, a független szakszervezetek felszabadult, örömteli majálisán. Örömünk azonban nem lehet teljes mindaddig, amíg a világ sok helyén - így több kelet- és közép-európai országban - nem érvényesülhetnek maradéktalanul az egyetemes emberi jogok - köztük a szakszervezeti

szabadságjogok.

Éppen ezért nagygyűlésünk csatlakozik az európai szakszervezeti együttműködési konferencia április 28-ikán Bécsben elfogadott határozatához, amelyben a résztvevők:

- kifejezték azon reményüket, hogy a társadalmi és gazdasági problémák a jövőben a társadalmi együttműködés szellemében oldhatók meg közép- és Kelet-Európában is;
- felszólították az összes demokratikus szakszervezetet, és azok nemzetközi szövetségeit, hogy - eddigi szolidaritásukat fenntartva - támogassák a közép- és kelet-európai független szakszervezeteket;
- elítélték a szabad szakmai szervezkedés akadályozását - különös tekintettel Csehszlovákiára, Bulgáriára, az NDK-ra és Romániára -, valamint a szabad szakszervezetek aktív szolidaritásáról biztosították a jogaikért ezekben az országokban békés eszközökkel fellépő dolgozókat;
- felszólították a csehszlovák kormányt, hogy a bebörtönzött politikai foglyokat azonnal bocsássa szabadon, és tartsa be a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az egyesülési és szakszervezeti jogokra vonatkozó - általa is ratifikált - egyezményeit;
- elítélték a német és magyar kisebbség romániai elnyomását, és felszólították Európa kormányait, hogy minden befolyásukat vessék latba a kisebbségek elűldözésének megakadályozására, ugyanakkor tegyenek meg mindent a már elűldözöttek megsegítésére;
- felszólították a fejlett ipari országok kormányait, hogy a közép- és kelet-európai országokkal fennálló gazdasági kapcsolataikat a demokrácia és a szakszervezeti szabadságjogok megvalósulásának mértékében fejlesszék;
- felkérték a májusban Párizsban összeülő, az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet Emberi Dimenziói című konferencia résztvevőit, hogy a demokratikus és szakszervezeti pluralizmus jegyében tovább pontosítsák a szakszervezeti szabadság fogalmát" - így a független magyar szakszervezetek május elsejei nagygyűlésének állásfoglalása.

A munka ünnepén egyébként több tízezren aláírták a TDDSZ országos választmánya levelét, amelyet a Magyar Népköztársaság Országgyűlése elnökéhez címeztek.

- A szöveg a következő:

"Tisztelt Országgyűlés!

1989.05.05.

- 25 -

Rádiófigyelő
Szolgálati használatra

Növekvő aggodalommal figyeljük a kormány tevékenységét. Egyre inkább nyilvánvaló, hogy a kormány kapkod, átgondolatlan intézkedéseket hoz. Mindent alárendel egy - a pillanatnyi költségvetési egyensúly megőrzését szolgáló, a költségvetési bevételeket minden eszközzel növelő - gazdaságpolitikának.

A személyi adók burkolt emelése, a gyógyszeráremelés, a vámszigorítások, majd legutóbb az autópálya-használati díj tervezett bevezetése - jól mutatják a voluntarista leíratí-kormányzás elképesztően alacsony szakmai színvonalát, valamint azt, hogy döntéseinek hatását a koordinálatlan, széteső kormányzat rendre tévesen becsüli fel.

Ez a kormányzási stílus - minden állítás és fogadkozás ellenére - a korábbi évek gyakorlatának a folytatása. A kapkodás mögött világosan kimutatható az évek óta tartó folyamat: az állam épp azokról a területekről vonul ki a reform és a piacosítás jelszavával, amelyek erre a legkevésbé alkalmasak. Egyre kevesebb jut az oktatásra, egészségügyre, kulturális és tudományos célokra, az infrastruktúra fejlesztésére. Eközben tovább folyik a gazdaság - korábban átmeneti eredményeket hozó, de a válságot akkor is csak elmélyítő - kézivezérlése, a veszteséges ipari nagyvállalatok és mezőgazdasági nagyüzemek támogatása.

Mіндеzek alapján felkérjük az Országgyűlést, hogy vonja meg bizalmát a jelenlegi kormánytól. Helyezzen hivatalba egy megfelelően képzett emberekből álló új kormányt, amely elődje említett intézkedéseit visszavonja, és végérvényesen felhagy a gazdaság kézi vezérlésével, a pénzek vesztésé-finanszírozás és haszontalan nagyberuházások útján történő pocsékolásával. Ennek a kormánynak végre kell hajtania a tovább nem halogatható gazdasági reformokat, és megfelelő összegeket kell juttatnia a klasszikus kormányzati feladatokra - így az infrastruktúra, az egészségügy, kultúra, az oktatás és a tudomány fejlesztésére" - így a TDDSZ országos választmányának levele, a Magyar Népköztársaság Országgyűlése címére.

Mint említettem, ezt a levelet több tízezren írták alá május elsején, a független szervezetek ünnepségén.

- Az elmúlt napokban két nyilatkozatot tett közzé a Szolidaritás Szakszervezeti Munkás Szövetség szervezőbizottsága. Az elsőt az ország ipari és mezőgazdasági dolgozóinak címezték:

"Saját akaratunkból, és saját valóságos erőnkől független, szabad szakszervezeteket hozunk létre a Szolidaritás részeinként,

amelyeknek egyetlen feladata az érdekképviselés és az érdekvédelem. A munkabér a munkaerőnk ára - és ezt az árat fel kell emelni a piaci valóságos áraihoz. A nyolc órai munka után járó bér fedezze, a lakáshoz jutás, lakásfenntartás, a gyermeknevelés, az iskoláztatás, az egészségügyi ellátás, a kulturálódás költségeit.

Az állami költségvetéstől független, a szakszervezetek által ellenőrzött társadalombiztosítást, betegbiztosítást, igazságos nyugdíjellátást követelünk. A termelésszervezés radikális átalakítását követeljük, a munkaerő és a munkaidő hatékonyabb tételéért. Követeljük a termelőüzemek politikamentességét".

- Egy másik nyilatkozatot is közzétett a Szolidaritás Szakszervezeti Munkás Szövetségség. Ezt a magyar munkásokhoz címezték - itt megadták később azt a címet, amelyen csatlakozni lehet az új szakszervezethez.

"Egymás után alakulnak meg a független demokratikus munkás szakszervezetek, amelyek a Szolidaritás Szakszervezeti Munkásszövetséget alkotják. Ahol dolgoztok: az üzemben, ahol éltek: falun, városban, alakítsatok Ti is a SZOT-tól független, szabad szakszervezeteket, és csatlakozzatok a Szövetséghez, ami egyesíti erőinket a Szolidaritás jegyében - de nem irányít, nem telepszik a szakszervezetek nyakára élősd, bürokrata sereg formájában.

A független szakszervezeteknek joguk van részt venni a vállalatok szakszervezeti életében, joguk van képviselőt delegálni az OFB-be, a VSZB-be érdekeik védelmében. Alakítsunk a magunk számára olyan szakszervezetet, amilyet mi akarunk".

Az aláírás: Szolidaritás Szakszervezeti Munkás Szövetség. Ezzel a szövetséggel a következő címen lehet felvenni a kapcsolatot: 1151 Budapest, XV. kerület, Dózsa György út 36.

- Megalakult a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete. A megalakuláskor a következő nyilatkozatot tették közzé:

"Ideiglenes programtervezetünk szükségesnek tartja a közoktatás és a tanárképzés átfogó reformját, az oktatásügy és a közművelődés költségvetési részarányának emelését, a pedagógus-béreknek az inflációt is figyelembevevő folyamatos növelését, az iskolák autonómiáját, a tantestületi döntéshozatal demokratizálását, közös iskolai érdekvédelmi szervezet létrehozását, a tanárok szellemi függetlenségének védelmét, az alternatív mozgalmak iskolai működésének esélyegyenlőségét, az iskolák társadalmasítását.

1989.05.05.

- 27 -

Rádiófigyelő
Szolgálati használatra

A szakszervezetbe való belépés módja: küldje be személyi adatait: név, életkor, levélcím, munkahely neve és címe, esetleg telefonszám - információk központunkba. Ugyanide címezve rózsaszín postai csekken, kérünk még száz forint egyszeri költségtérítést, melyből szervező munkánk kiadásait fedezzük".

- Az információk központ címe tehát a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének címe: Általános Iskola Budapest, 1039 Bárczy Géza utca 2. Telefon: 801-509.

- A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete a következő felhívást bocsátotta ki közvetlenül megalakulása után:

"A tanév végének közeledtével sok iskolában kerül napirendre az igazgató megválasztásának kérdése. Az oktatási törvény megfelelő, 10. paragrafusa e tekintetben csak igen általánosan utal az intézmények szakmai és szervezeti önállóságára. Az elmúlt időszak gyakorlata azonban azt bizonyítja, hogy a tantestületeket sokszor megakadályozzák jogaik tényleges gyakorlásában. Az iskolákat évtizedeken keresztül oktatásvégrehajtási intézetnek tekintették, így vezetőiket is hivatali, ügyviteli alkalmasság, illetve a felsőbbséghez való lojalitás alapján választották ki.

Változó társadalmunk új oktatási-nevelési szemléletet követel. A központi előírások fokozatos leépítésével párhuzamosan kell az egyes intézményeknek szellemi-pedagógiai alkotóműhellyé válniuk. Természetes igény, hogy az alkotóközösség maga választhassa meg irányítóját. A testületeknek biztosítékokat kell kapniuk arra, hogy vezetésük felkészült megfelelő szakmai képzettséggel és tapasztalattal rendelkező pedagógus-szakember kezébe kerül - aki nem az államapparátust kénytelen képviselni velük szemben. Erre pedig csak egy biztosíték lehet: a tájékozottság, a személyes ismeret.

Az MSZMP és a SZOT az elmúlt hetekben egyre többet beszél hivatásos apparátusának karcsúsításáról. Azt is hallhattuk, hogy elbocsátott munkatársaiknak e szervezetek képzettségüknek megfelelő állásokat ígértek.

Bár szívből üdvözljük a leépítési törekvéseket, nem titkolhatjuk el aggodalmainkat sem. Korábban többször volt példa arra, minisztériumi átszervezések idején, a járási pártbizottságok megszüntetésekor, hogy zárolták az igazgatói vagy egyetemi oktatói állásokat. Ma sincs úgyszólván semmi védelme a közoktatásnak az apparátusból kikopott káderek inváziója ellen. Mit ér a társadalom a karcsúsítással, ha a volt politikai munkatársak most az oktatási intézményekben folytatják eddigi - fölöslegesnek bizonyult - tevékenységüket?

Komolyan kell végre venni a privilégiumok felszámolását. Egyetlen káder sem várhatja el, hogy munkakörének megszüntetése után vezető állásba helyezték. Az igazgatói megbízatást csak a pedagógia területén végzett munkával, és csak a jövőbeni munkatársak színe előtt lehet kiérdemelni. Felszólítjuk tehát az oktatási-nevelési intézmények felettes hatóságait: tartózkodjanak attól, hogy pedagógiai hivatásukat nem gyakorló, külső személyekkel próbálják betölteni a megüresedett vezetői székeket.

A tantestületeknek pedig javasoljuk: szakmai önállóságuk védelmében ragaszkodjanak jogaikhoz. Csak olyan igazgató kinevezését fogadják el, akinek szakmai hozzáértését, emberi kvalitásait hitelesen meg tudták ítélni, és ennek alapján alkalmasságáról meggyőződtek".

- A nyilatkozatot a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének választmánya írta alá.

- Felhívást tettek közzé a közelmúltban általános- és középiskolai történelemtanárok is.

"Alulírott általános- és középiskolai történelemtanárok megkívánjuk alapítani a történelemtanárok egyesületét. Tömörülésünk célja elsősorban a megingott szakmai tekintély helyreállítása. Ennek érdekében szeretnénk elérni a történelem taníthatóságának megvalósítását:

- kellő óraszám biztosítását valamennyi iskolatípus minden évfolyamán;

- taníthatóan megírt tankönyveket és segédanyagokat, melyek lehetőleg lépést tartanak a tudományos eredményekkel. Szeretnénk fejleszteni a módszertani kultúrát;

- biztosítani a bevált tapasztalatok kicserélését;

- megismerkedni a külföldi eredményekkel;

- biztosítani kívánjuk a tantárgyunk oktatásában hasznosítható kísérletek közzétételét. Szeretnénk hozzájárulni a nemzeti önismeret kialakulásához;

- a történelmi fehér foltok és tabuk eltüntetéséhez;

- az egyoldalú érdekek miatti torzítások felszámolásához;

- történelmi és politikai ünnepeink megfelelő értékeléséhez;

- végső célunk: a magyar történelemtanárok szakmai ismereteinek nemzetközi szintre történő emelése, és a tudományos munka lehetőségének biztosítása mindazok kollégák részére, akik ezt igénylik.

- Szeretnénk ha hazánkban minnél több tudós-tanár lehetne. Úgy gondoljuk: ezzel a magunk területén részt tudunk vállalni a kibontakozóban lévő társadalmi és politikai reformfolyamatból. Felhívunk minden érdeklődő kollégát: kapcsolódják be munkánkba".

- A történelemtanárok egyletét a következő címen lehet elérni:

Miklóssy László, a Deák téri általános iskolában: Budapest, 1052
Sütő utca 1.

Már itt felhívják a figyelmet, hogy a történelemtanárok egylete első találkozóját, 1989. május 25-ikén 18 órakor tartja a Deák téri általános iskola dísztermében.

- A következő nyilatkozatot a Fiatal Demokraták Szövetségének választmánya, a még akkor működött KISZ Központi Bizottságának Középiskolai és Szakmunkástanulók Tanácsa, valamint a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének választmánya tette közzé és címezte a középiskolák igazgatóinak.

- A hatályos oktatási törvény a középfokú iskolai tanuló jogai között sorolja fel, hogy a diák részt vegyen politikai és társadalmi szervezetek munkájában, és ezekben tisztséget töltsön be. Ezek az alapvető emberi jogok ma már a politikai változások következtében számos oktatási intézményben - így szabadabb légkörű középiskolákban is - gyakorolhatóvá váltak. Több esetben azonban előfordult, hogy újonnan alakult szervezetek tagjai - iskolájuk vezetői részéről - hátrányos megkülönböztetést szenvedtek, illetve már a szervezést is megakadályozták, vagy létrejött csoportok működését betiltották.

- Alulírott szervezetek tiltakozunk a törvényszegések ellen. Különösen elfogadhatatlannak tartjuk, ha éppen azok korlátozzák

jogaik gyakorlásában a fiatalokat, akiknek a jogokat - intézményesen - biztosítaniuk kellene.

- Nem csak jogi, hanem pedagógiai szempontból is elfogadhatatlan számunkra ez a magatartás. Milyen eredménnyel nevelhet törvénytiszteletre az az igazgató, aki - ideológiai meggyőződésének érvényesítése érdekében - átlépi a törvényes korlátokat, megrendítve a fiatalokban a jogrendben való bizalmat. Nem feledhetjük el azt sem, hogy az iskola nem csak tantárgyi ismeretekre, hanem felelős közéleti cselekvésre is felkészít. Ennek formáit és normáit is - mint sajátos élettérnek - közvetítenie kell. A politizálást nem kizárni kell a falak közül, hanem sokszínűségét elismerni, garantált feltételeit megteremteni kell.

Követeljük tehát, minden közép fokú intézmény vezetőitől: tartsák tiszteletben a törvény előírásait és a jogegyenlőséget, és biztosítsák a fiatalok szervezeteinek jogszerű működési feltételeit. Az iskolák felettes hatóságait pedig felszólítjuk, hogy szerezzenek érvényt a törvény betűinek és szellemének egyaránt - az ezt megszegő intézményvezetőket vonják felelősségre.

- A nyilatkozatot a Fiatal Demokraták Szövetségének választmánya, az akkor még létező KISZ KB Középiskolai és Szakmunkástanulók Tanácsa, valamint a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének választmánya írta alá.

A címzettek pedig a magyar középiskolák igazgatói voltak.

Nyilatkozatot tett közzé a Független Jogvédő Szolgálat is. Beszámolt tevékenységéről. Arról, hogy milyen kérdésekben lehet hozzá fordulni, és milyen címen.

"A Szegényeket Támogató Alap, a SZETA, éveken át működött a társadalom szolidaritására épülő szociálpolitika jelképeként. A második nyilvánosság nyolcadik éve helyettesíti a független sajtót. Szolgálatunk a jog védelmét kívánja jelképezni egy olyan világban, amelyből hiányzik a törvények uralmának három alapvető biztosítéka:

- / - a következetesen érvényesülő jogalkotói felelősség;
- a csak törvényeknek elkötelezett jogszolgáltatás;
- és a szabad sajtó.

Szolgálatunk célja a segítségnyújtás, de egyúttal a jogsértések dokumentálása is, az egyedi eseten túlmutató tanulságaik feltárása. Munkánk tehát részben a nyilvánosságnak szól. Arra törekszünk, hogy a közvélemény - és kiváltképp a törvényhozók - figyelmét felhívjuk a különféle jogelvek, jogszabályok ellentmondásaira, a jogalkalmazás visszasságaira, és esetenként javaslatokat tegyünk az ellentmondások

feloldására. Az alkalmazott jog személetes kritikája révén azokban a társadalmi erőfeszítésekben akarunk részt vállalni, amelyeknek közös távlati célja a demokratikus jogállamiság megteremtése.

Tevékenységünk egyszerre szűkebb és tágabb körű mint a gyakorló jogászoké. Hivatalosan nem járhatunk el hozzánk fordulóknak érdekében, nem vállalhatunk képviselőket, semmilyen vonatkozásban nem helyettesíthetjük tehát az ügyvédeket, a jogegység szolgálatokat.

Ugyanakkor azonban foglalkozhatunk olyan jogsérelmekkel, amelyek a hatályos jogszabályok alapján nem orvosolhatók, és - a jogvédelem szorosan vett jogi eszközein kívül - igénybe vehetünk más eszközöket is. Szolgálatunk minden intézményi hierarchiától független. Semmiféle hatáskörrel és hatalommal nem rendelkezünk - kivéve a nyílt fellépés és a társadalmi nyilvánosság hatalmát. Háromféle jogsértéssel foglalkozunk elsősorban:

1.) Azokkal az eljárásokkal, amelyek emberi jogokat sértő jogszabályokon alapulnak.

2.) Azokkal az eljárásokkal és intézkedésekkel, amelyekkel szemben az állampolgárnak nincs valószínű jogorvoslati lehetősége.

3.) Azokkal a döntésekkel, amelyek egyes személyeket vagy csoportokat felfogásuk, társadalmi helyzetük, vagy származásuk miatt hoznak hátrányos helyzetbe.

- Az alapító felhívás kibocsátása - 1988 április 13-ika óta - a Független Jogvédő Szolgálatot háromszáz ügyfél kereste fel. Egy év alatt sikerült:

- Emberi jogi szempontból fontos jogterületről dokumentációkat készítenünk.

- Ügyfeleinknek alapvető jogi segítséget, tanácsadást, beadványszerkesztést, jogi képviselőhöz juttatást nyújtunk, esetenként a jogsértés helyszínén tisztázni a tényállást - mindezzel sok részoruló embernek a gondján segíteni, enyhíteni.

- Nemzetközi emberi jogi szervezetek figyelmét felhívunk néhány különösen súlyos jogsértésre.

- Megakadályoznunk egy politikai elítélt bebörtönzését".

- A Független Jogvédő Szolgálat csütörtökön és pénteken délután 17 órától 20 óráig tart felfogadást. Mégpedig a következő címen: 1084 Budapest, Déry Miksa utca 10. II. emelet 10. Telefon: 137-574.

- Május elsején megalakult és nyilatkozatot tett közzé a Környezetvédő Fotósok Stúdiója, rövidítve: KFS. Központjuk a

1989.05.05.

- 32 -

Rádiófigyelő
Szolgálati használatra

Belvárosi Művelődési és Ifjúsági Ház. Budapest, 1056 Molnár utca 9.

A nyilatkozat szövege a következő:

"A KFS 1985-ben kezdte meg működését. Kezdetben főleg a szűkebb értelemben vett környezetvédelem fotografiai eszközökkel történő bemutatása volt a célunk. Együttműködve a Duna Körrel, illetve a Nagymaros Bizottsággal 1987-ben végigjártuk és fényképeztük a Szigetközt.

Azóta azonban világossá vált előttünk, hogy a társadalmi átrendeződés felgyorsulása folytán, munkásságunk nem szorítkozhat csupán a viszonylag szűk területre. Munkásságunkat kiszélesítve igyekszünk az emberek morális-intellektuális problémáit bemutatni, viseljük a közös felelősséget, közös emberi létünkért, a tágabban értelmezett környezetünkért. Célunk:

- Az összes információs csatorna felhasználásával - főleg képi eszközökkel - feltárni és megmutatni az ember és természet lényegét, egymáshoz való viszonyát, a környezet elemeit, nevezetesen: a természet, társadalom, technikai környezet felosztásában;

- feltárni és megmutatni a technikai civilizáció terjeszkedését a természet rovására, a nem környezetbarát technológiák természetpusztító hatásait. Ezen keresztül az ember létfeltételeinek folyamatos romlását;

- feltárni és megmutatni a pusztuló, a meglévő, illetve a születő természeti-, emberi értékeket. Az ember lelkét veszélyeztető környezeti és társadalmi hatásokat;

- gondolatot ébresztetni, mozgósítani a feltárt hibák ellen, a környezettel összhangban lévő teljes emberi élet megvalósítása mellett;

- célunk a vizuális kultúra fejlesztése, és az információk szabad áramoltatása".

A dátum: Budapest, 1989. május 1. Aláírás: Környezetvédő Fotósok Stúdiója, Belvárosi Művelődési és Ifjúsági Ház - 1056 Budapest, Molnár utca 9. A telefon 175-928. +++
il/kt